

Abortusdiagnostiek in belang van dier- en volksgezondheid

Zicht op abortus

Abortus is frustrerend, niet alleen om economische redenen, maar ook omdat een besmettelijke oorzaak vaak van dier op mens overdraagbaar is. Het belang om een diagnose te stellen is daarom groot, zodat tijdig kan worden ingegrepen.

Besmettelijk of niet besmettelijk?

Abortus kan verschillende oorzaken hebben. Hieronder een overzicht van mogelijke oorzaken, onderverdeeld in besmettelijk en niet-besmettelijk. Niet-besmettelijke abortus veroorzaakt geen zichtbare afwijkingen aan vrucht en nageboorte.

Besmettelijke oorzaken	Niet-besmettelijke oorzaken
Bacteriën De meest voorkomende in Nederland vanaf 2006 zijn <i>Chlamydia abortus</i> , campylobacterbacteriën, listeriabacteriën, <i>Coxiella burnetii</i> , yersiniabacteriën en salmonellabacteriën.	Stress Bijvoorbeeld nadat er een hond achter de schapen aan heeft gezeten.
Virussen Bijvoorbeeld border disease virus.	Ziekte Bijvoorbeeld leverbotziekte, (slepende) melkziekte.
Parasieten Bijvoorbeeld <i>Toxoplasma gondii</i> .	Ondervoeding van het moederdier
	Verkeerd gebruik van medicijnen
	Giftige planten

Vanwege een fokkerijverwachting of economische redenen is abortus, vroeg- en doodgeboorte voor de schapen- of geitenhouder behoorlijk vervelend. Wanneer het aantal abortusgevallen op uw bedrijf toeneemt, bent u verplicht dit te melden bij de NVWA. Ook voor uzelf is het belangrijk hier aandacht aan te besteden en te achterhalen wat de oorzaak is. Is het geen incident, dan is de oorzaak meestal besmettelijk en lopen uw andere dieren ook een risico. Bovendien kan het een van dier op mens overdraagbare aandoening zijn en dus ook gevolgen hebben voor uw eigen gezondheid, die van uw familieleden, erfbetreders en in sommige gevallen zelfs de omgeving.

Wanneer is het abortus?

Als de vrucht voor dag 135 van de dracht wordt geboren, is er sprake van abortus. Sterft het lam later, dan is er sprake van doodgeboorte of dood à term. Besmettelijke abortusverwekkers kunnen ook vroegen doodgeboorte veroorzaken.

Besmettelijke oorzaken

Chlamydia abortus, campylobacterbacteriën, listeriabacteriën en *Toxoplasma gondii* zijn de meest voorkomende abortusverwekkers in Nederland (zie kader). Tussen 2006 en 2010 was *Coxiella burnetii*, de verwekker van Q-koorts, landelijk gezien de belangrijkste oorzaak van abortus bij melkgeiten. Sinds 2010 is abortus door *C. burnetii* niet meer vastgesteld bij schapen en geiten in Nederland.

Als sinds 2002 houdt de Gezondheidsdienst voor Dieren (GD) zich intensief bezig met de uitvoering van de diergezondheidsmonitoring in Nederland. Hiervoor werken wij intensief samen met onder andere de diersectoren, de zuivel, het ministerie van EZ, dierenartsen en veehouders. Deze rubriek verhaalt over bijzondere gevallen, speciaal onderzoek en opvallende resultaten die het werk van de monitoring oplevert. Samen werken we aan diergezondheid in het belang van dier, dierhouder en samenleving.

Diagnostiek

Wanneer u te maken krijgt met abortus, kunt u de verworpen of doodgeboren vrucht én nageboorte insturen naar de GD. Onze patholoog bekijkt en onderzoekt vervolgens het binnengekomen materiaal en neemt monsters voor nader onderzoek. Dat bestaat onder meer uit microscopisch onderzoek van de weefsels en de nageboorte en bacteriologisch onderzoek op lebmaaginhoud. Het resultaat hiervan kan aanleiding geven tot verder onderzoek. Een beschrijving van bedrijf en de problemen (anamnese) geeft vaak belangrijke aanvullende informatie die kan helpen

bij het kiezen van nader onderzoek. Denk hierbij aan het aantal verwerpers, het stadium van de dracht, de leeftijd van de verwerpers, eventuele problemen in eerdere jaren en aanvoer van dieren. Dit onderzoek heeft meestal alleen zin als er sprake is van een infectieuze oorzaak, in andere gevallen zijn er meestal geen afwijkingen in de vrucht en nageboorte.

Meldplicht

Abortus bij kleine herkauwers is meldingsplichtig op grond van de Gezondheids- en Welzijnswet voor Dieren (GWWD). Dit betekent dat een toegenomen aantal abortusgevallen bij schapen en geiten moet worden gemeld (NVWA meldkamer: 045-546 31 88). Meer informatie over abortus vindt u op www.gddiergezondheid.nl.

Tips

- Stuur verworpen vrucht én nageboorte in.
- Bied abortusmateriaal zo vers mogelijk aan.
- Vries abortusmateriaal niet in.
- Neem hygiënemaatregelen.
- Stuur een anamnese mee.